

Chambre des Représentants

SESSION 1965-1966

15 DÉCEMBRE 1965

PROPOSITION DE LOI

modifiant l'article 8 de la loi du 4 août 1930
relative aux allocations familiales pour travailleurs
salariés.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La loi du 4 août 1930 relative aux allocations familiales pour travailleurs salariés écarte à priori de ce régime certaines personnes. Elle exclut les parents ou alliés qui travaillent ensemble lorsque, d'une manière permanente, ils habitent sous le même toit et font ménage commun. La même présomption d'absence de contrat de louage de service est stipulée lorsque des parents ou alliés jusqu'au troisième degré inclusivement travaillent ensemble à l'exploitation d'une entreprise qui leur appartient par indivis.

Il en est de même lorsque l'exploitant d'une entreprise est aidé soit par son fils unique ou sa fille unique, soit par le conjoint de son fils unique et de sa fille unique.

Le but du législateur était d'empêcher que les membres d'une même famille, travaillant en communauté ou en association de fait et faisant ainsi fructifier un capital commun, ne tentent d'établir des contrats d'emploi fictifs à seule fin de bénéficier des avantages que la loi de 1930 réserve aux véritables salariés.

Il est fait exception aux principes généraux ci-dessus lorsque dans une entreprise familiale les enfants qui collaborent effectivement à l'exploitation, le font sous l'autorité du chef de famille, alors qu'ils n'habitent pas sous son toit. Ils peuvent alors promériter des allocations familiales de salariés pour leurs enfants, pour autant qu'ils réalisent certaines conditions particulières énumérées ci-dessous :

a) l'existence d'un contrat de louage de service écrit, indiquant d'une manière précise la nature du contrat, la nature et l'étendue des prestations à fournir par le travailleur, la nature et l'import de la rémunération à laquelle il a droit;

b) il faut que cette rémunération soit au moins égale à la rémunération couramment pratiquée dans la région pour un travail identique;

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1965-1966

15 DECEMBER 1965

WETSVOORSTEL

tot wijziging van artikel 8 van de wet van 4 augustus 1930 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Door de wet van 4 augustus 1930 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders worden sommige personen a priori van de regeling uitgesloten. Dit is het geval met de samenwerkende bloed- of aanverwanten die blijvend onder een zelfde dak wonen en een zelfde gezin vormen. De afwezigheid van een arbeidsovereenkomst wordt ook vermoed, wanneer bloed- of aanverwanten tot en met de derde graad samen een bedrijf exploiteren dat hun in onverdeeldheid toebehoort.

Hetzelfde geldt wanneer de exploitant van een bedrijf wordt bijgestaan door zijn enige zoon of dochter of door de echtgenoot van deze laatsten.

De wetgever wilde daardoor voorkomen dat de leden van een zelfde gezin, die een feitelijke vereniging vormen en aldus hun gemeenschappelijk kapitaal vruchten laten afwerpen, trachten fictieve arbeidsovereenkomsten tot stand te brengen om — als enig doel — de voordelen te genieten die de wet van 1930 uitsluitend aan de eigenlijke loonarbeiders toekent.

Op de bovenstaande algemene beginselen wordt een uitzondering gemaakt wanneer de kinderen die in een familiebedrijf werkelijk tot de exploitatie bijdragen, dit werk verrichten onder het gezag van het gezinshoofd, zonder dat zij onder zijn dak wonen. In dat geval kunnen zij aanspraak maken op kinderbijslag voor loonarbeiders, voor zover de hierna vermelde bijzondere voorwaarden vervuld zijn :

a) er moet een geschreven arbeidsovereenkomst voorhanden zijn, waarin de aard van de overeenkomst, de aard en de omvang van het door de arbeider te verrichten werk alsmede de aard en de omvang van het loon, waarop hij aanspraak kan maken, nauwkeurig worden omschreven;

b) dat loon moet minstens gelijk zijn aan wat gewoonlijk in de streek voor een zelfde werk wordt uitbetaald;

c) l'employeur doit se conformer aux dispositions des arrêtés pris en exécution de la loi du 26 janvier 1951 sur la simplification des documents sociaux ainsi qu'aux dispositions de l'article 24 de la loi fixant les statuts du comité national pour le travail à domicile;

d) aucun document ne doit faire apparaître l'existence d'une association d'ordre familial;

e) l'employeur doit remplir régulièrement les obligations imposées par les articles 16 à 19 du code de commerce, la loi du 30 mai 1924 modifiée par celle du 9 mars 1929 relative au registre de commerce, la législation sociale et les dispositions d'ordre fiscal;

f) l'exécution du louage de service doit être pratiquement contrôlable et il doit être facile de s'assurer que les parties ne font pas ménage ensemble.

D'après les conditions ci-dessus, normalement un enfant ou un gendre occupé pour le compte de son père peut revendiquer le bénéfice des allocations familiales du régime des salariés s'il réalise les conditions imposées par les articles 7 et 8 de la loi du 4 août 1930.

Ce sera le cas d'un enfant ou d'un gendre occupé dans l'entreprise de son père auquel le régime de la sécurité sociale n'est pas applicable parce qu'aucun travailleur étranger à la famille n'y est occupé.

Cependant l'article 8 f) astreignant l'employeur à remplir régulièrement toutes les obligations que lui imposeraient éventuellement les articles 16 à 19 du code de commerce, impose une condition impossible à la plupart des entreprises. Les articles 16 à 19 du code de commerce sont en effet relatifs à la tenue d'un registre des inventaires, d'un copie de lettres et d'un livre journal. Il s'agit manifestement d'une condition surannée car la condition essentielle devrait être l'assujettissement réel et non contestable.

Un avis ministériel de la Prévoyance Sociale, lettre du 24 septembre 1963, références FB 539/AG 10888/38355, fit savoir que les conditions imposées par l'article 8 f) étaient dépassées et devaient être interprétées selon le sens moderne des habitudes commerciales.

Il est surprenant que l'Office National d'Allocations Familiales pour Travailleurs Salariés (ONAFTS) ait réagi en sens contraire en interprétant d'une manière beaucoup plus stricte le littéra f) de l'article 8 de la loi précitée.

Jusqu'à-là l'attention des caisses d'allocations familiales n'avait jamais été attirée sur l'application des articles 16 à 19 du code de commerce et les services de contrôle de l'Office National d'Allocations Familiales pour Travailleurs Salariés, vérifiant sur place, n'avaient pas fait d'observation au sujet de l'application de ce texte.

A l'heure actuelle, les cas du genre font l'objet d'une révision par l'ONAFTS et risquent d'être éliminés du champ d'application de la loi; bien plus, les caisses risquent de devoir récupérer les montants qu'elles ont octroyés et qui peuvent être très importants, dans certains cas.

Les obligations imposées par le Code de commerce sont rarement respectées par les personnes inscrites au registre de commerce, si ce n'est peut-être par celles qui, pour des raisons d'ordre fiscal, tiennent une comptabilité régulière.

Cette obligation est, en outre, imposée à toute personne inscrite au registre de commerce même si en fait elle ne tient pas commerce; à un transporteur par exemple.

Le rappel de ces dispositions constitue une atteinte grave aux entreprises familiales car il entraîne la suppression de

c) de wetgever moet zich houden aan de bepalingen van de besluiten ter uitvoering van de wet van 26 januari 1951 betreffende de vereenvoudiging der documenten waarvan het bijhouden door de sociale wetgeving opgelegd is, evenals aan het bepaalde in artikel 24 van de wet tot vaststelling van de statuten van het Nationaal Comité voor de huisarbeid;

d) uit geen enkel document mag het bestaan van een familiale vereniging blijken;

e) de werkgever dient regelmatig de verplichtingen na te komen die zijn opgelegd bij de artikelen 16 tot 19 van het Wetboek van Koophandel, de wet van 30 mei 1924, gewijzigd bij die van 9 maart 1929, betreffende het handelsregister, de sociale wetgeving en de bepalingen van fiscale aard;

f) de uitvoering van de arbeidsovereenkomst moet praktisch gecontroleerd kunnen worden en men moet er zich gemakkelijk kunnen van vergewissen dat de partijen niet samen een zelfde gezin vormen.

Volgens bovenstaande voorwaarden kan een kind of schoonzoon, die voor rekening van zijn vader tewerkgesteld is, normaal aanspraak maken op de kinderbijslag voor werknemers indien hij voldoet aan de bij de artikelen 7 en 8 van de wet van 4 augustus 1930 gestelde voorwaarden.

Dit zal het geval zijn voor een kind of schoonzoon die tewerkgesteld is in het bedrijf van zijn vader die niet onder de regeling inzake sociale zekerheid valt, omdat het bedrijf geen enkele werknemer telt die niet tot het gezin behoort.

Nochtans stelt artikel 8 f), dat de werkgever ertoe noopt regelmatig alle verplichtingen na te komen, waartoe hij mocht gehouden zijn krachtens de artikelen 16 tot 19 van het Wetboek van Koophandel, een voorwaarde die onmogelijk kan worden vervuld door de meeste bedrijven. Bedoelde artikelen 16 tot 19 hebben immers betrekking op het bijhouden van een register van de inventarissen, van een afschrift van de brieven en van een dagboek. Dit is kennelijk een verouderde voorwaarde. De essentiële voorwaarde zou immers moeten zijn dat de betrokkene werkelijk en onbetwistbaar onder de regeling valt.

In een schrijven van het Ministerie van Sociale Voorzorg d.d. 24 september 1963, n° FB 539/AG 10888/38355, wordt meegedeeld dat de bij artikel 8 f) opgelegde voorwaarden achterhaald zijn en moeten worden uitgelegd overeenkomstig de moderne commerciële geïmpulsen.

Het is verwonderlijk dat de Rijksdienst voor de kinderbijslag voor werknemers (R. K. W.) juist andersom gereageerd heeft door letter f) van artikel 8 van voornoemde wet veel strikter uit te leggen.

Tot dan toe was de aandacht van de kinderbijslagfondsen nooit gevestigd op de artikelen 16 t/m 19 van het Wetboek van Koophandel en de controlediensten van de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor werknemers hadden, bij een verificatie ter plaatse, geen opmerkingen gemaakt over de toepassing van de desbetreffende bepalingen.

Thans worden die bijzondere gevallen door de R. K. W. herzien en het gevaar bestaat dat zij buiten de werksfeer van de wet gaan vallen; misschien zelfs zullen de fondsen de — soms zeer aanzienlijke — bedragen welke zij hebben uitgekeerd moeten terugvorderen.

De door het Wetboek van Koophandel voorgeschreven verplichtingen worden zelden in acht genomen door de in het handelsregister ingeschreven personen, tenzij dan misschien door diegenen die om fiscale redenen geregeld boek houden.

Deze verplichting geldt bovendien voor al wie in het handelsregister is ingeschreven, zelfs indien het gaat om iemand die niet eigenlijk handel drijft, zoals b.v. een transporteur.

De verwijzing naar die bepalingen komt neer op een erge benadeling van de gezinsbedrijven, want zij hebben

l'octroi des allocations familiales pour l'avenir, et risque d'imposer le remboursement des allocations familiales déjà versées, lesquelles peuvent atteindre des montants très élevés.

Il est, en outre, intéressant de souligner que cette disposition obligeant l'employeur de remplir les conditions des articles 16 à 19 du code de commerce, n'a aucune influence sur l'existence ou non d'un contrat de louage de service et ne permet en aucun cas de préjuger d'un intérêt quelconque que le travailleur ou l'employeur pourrait retirer de sa non réalisation.

Il ne serait pas admissible qu'un organisme officiel qui a versé des allocations familiales en connaissance de cause, les récupère subitement sans que la loi ait changé et sur base d'une interprétation administrative nouvelle dont rien ne justifie la rigueur, et cela à charge de personnes qui ont encaissé en toute bonne foi et à qui on ne peut strictement rien reprocher.

de afschaffing tot gevolg van de verlening van de kinderbijslag in de toekomst en het gevaar dat de terugbetaling wordt geleverd van de reeds uitgekeerde kinderbijslagen, die een aanzienlijk bedrag kunnen vormen.

Het is bovendien van belang erop te wijzen dat die bepaling, waarbij de werkgever verplicht wordt te voldoen aan de bij de artikelen 16 t/m 19 van het Wetboek van Koophandel voorgeschreven voorwaarden, geen weerslag heeft op het al dan niet bestaan van een arbeidsovereenkomst en in geen geval de mogelijkheid biedt om zich van te voren uit te spreken over enigerlei belang dat de werknemer of de werkgever bij de niet-nakoming ervan zou kunnen hebben.

Het is ondenkbaar dat een officiële instelling die met kennis van zaken kinderbijslagen heeft gestort, die plotseling terugvordert zonder dat de wet veranderd is, maar op grond van een nieuwe administratieve interpretatie, waarvan de strakheid geenszins verantwoord is, een en ander ten nadele van personen die de kinderbijslagen te goeder trouw hebben geïnd en aan wie men in de grond niets kan verwijten.

J. MICHEL.

PROPOSITION DE LOI

Article premier.

A l'article 8 de la loi du 4 août 1930 relative aux allocations familiales pour travailleurs salariés, les mots : « les articles 16 à 19 du code de commerce, la loi du 30 mai 1924, modifiée par celle du 9 mars 1929, relatives au registre du commerce » sont supprimés.

Art. 2.

La présente loi a effet rétroactif au 4 août 1930.

16 novembre 1965.

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

In artikel 8 van de wet van 4 augustus 1930 betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders worden de woorden « bij artikelen 16 tot 19 van het Handelswetboek bij de wet van 30 mei 1924, gewijzigd bij die van 9 maart 1929, betreffende het handelsregister » weggelaten.

Art. 2.

Deze wet heeft terugwerkende kracht op 4 augustus 1930.

16 november 1965.

J. MICHEL,
A. SAINTRAINT,
C. DECKER,
G. GRIBOMONT,
L. REMACLE.